
INRICHTING BAGGERDEPOT AMELISWEERD

Tekst en foto's Karel-Henk Grootjans

In 2005 is een baggerdepot op landgoed Amelisweerd geruimd. Na ruiming is het terrein opnieuw ingericht met als doel meer ruimte te bieden aan water- en moerasgebonden natuur. Zo is de nieuwe inrichting onder andere afgestemd op de populatie ringslangen in Amelisweerd.

De ringslangpopulatie van Amelisweerd

Tussen Utrecht en Bunnik ligt langs de Kromme Rijn een drietal landgoederen. De landgoederen Rhijnauwen, Oud-Amelisweerd en Nieuw-Amelisweerd, alle in bezit van de Gemeente Utrecht, beslaan samen zo'n 300 hectare en bestaan voornamelijk uit bos, weide, akkers en boomgaarden. Het parklandschap heeft een grote landschapsarchitectonische waarde en kent een flinke rijkdom aan flora en fauna. Naast bijzondere soorten als Gulden boterbloem, Bruine korenbout en ijsvogel, komt ook de ringslang voor.

Voor de moerassige delen langs de Kromme Rijn en sloten in de omliggende weilanden bieden goede foeragemogelijkheden voor ringslangen. Bij nabijgelegen (biologische) boeren en tuinders zijn volop bergen organisch materiaal te vinden. Ook bij maaiwerkzaamheden op de landgoederen wordt het maaisel in bergen achtergelaten en zo actief bijgedragen aan de creatie van geschikte broeihopen.

Sinds 1995 worden in twee moeraszones langs de Kromme Rijn inventarisaties uitgevoerd. Jaarlijks worden daarbij zo'n vijf tot tien slangen gezien, niet veel dus. De hoge en dichte moerasvegetatie, zeker in de tweede helft van het seizoen, maken het waarnemen echter moeilijk. Daarnaast beslaan de monitoringstrajecten slechts een klein deel van Amelisweerd en worden op andere locaties ook geregeld Ringslangen waargenomen.

Het baggerdepot

Even ten zuiden van kasteel Nieuw-Amelisweerd, grenzend aan een van de monitoringstrajecten, ligt een baggerdepot. Dit depot is een aantal jaren geleden aangelegd om vrijgekomen bagger uit de

Foto 1: Het depot is dichtgegroeid met bomen en hoge grassen (7 juli 2004).

Foto 2: De opgaande begroeiing is verwijderd (30 april 2005).

Foto 3: De gerijpte bagger wordt afgegraven (27 augustus 2005).

watergangen en vijvers van de landgoederen op te slaan. Tijdens de rijping van de bagger zijn de hogere delen van het terrein begroeid geraakt met bomen, voornamelijk wilgen. De lagere delen groeiden dicht met Pitrus, Liesgras en Riet. Naarmate de rijping vorderde droogde de bagger in en groeide het depot geheel dicht met bomen, gras en ruigtekruiden (zie foto 1). Afgezien van de wal rondom het depot -deze wordt waarschijnlijk gebruikt als overwinteringsplaats-, verloor het terrein hiermee in waarde als leefgebied van de ringslang.

De nieuwe inrichting

In 2005 was de rijping van de bagger echter voltooid en moest ongeveer 3.000 m³ worden opgeruimd en afgevoerd. Besloten werd om de ruiming zodanig uit te voeren dat in het terrein een grote variatie aan natte en droge omstandigheden moest ontstaan. Omstandigheden die ten goede moeten komen aan een groot aantal planten en dieren, waaronder de ringslang.

De voorbereidingen voor de ruiming van het baggerdepot begonnen in februari en maart van 2005. Eerst is de opgaande begroeiing verwijderd (zie foto 2). Half augustus is gestart met de daadwerkelijke ruiming, waarbij de gerijpte bagger volledig is afgegraven (foto 3). Vervolgens is in het terrein reliëf aangebracht en zijn enkele poelen uitgegraven (foto 4). Op de hogere delen moeten zich onder andere matig voedselrijk hooiland en bosschages ontwikkelen.

De toekomst

Hoe het terrein zich daadwerkelijk gaat ontwikkelen, moet nog blijken. Ook is het nog maar de vraag welke planten en dieren van de nieuwe inrichting kunnen profiteren. En of de ringslang daarbij zit? Ik ga er extra opletten en houd jullie op de hoogte!

Foto 4: In het terrein zijn enkele poelen gegraven (10 september 2005).

